

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se primesc. Manuscriptele nu se retrimit.

INSERATE se primesc la **ADMINISTRAȚIUNEA** în Brașov și la următoarele birouri de anunțuri:
In Vienna: M. Dukas Nachf.
Max. Augustfeld & Emerich Lesser.
Melarich, Schalek, Rudolf Mosse.
A. Oppelke Nachf. Anton Oppelke.
In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Maroyl & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o coloană 6 or. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tariful și învoială.

RECLAME pe pagina a 3. a o seriă 10 or. s-au 30 ban.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L L X I I .

GAZETA iese în fiecare zi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.

Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etajul I.
Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu două în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or. v. a. s-au 15 ban. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 266.

Brașov, Vineri 4 (16) Decembrie.

1898.

Istoria se repetă.

Proiectul raportului comitetului de nouă, însărcinat cu lucrarea statutului „autonomiei catolice regnicolare”, a fost publicat înainte cu două zile de diarul „Magyar Állam”, după care îl reproduc și celelalte foi ungurești.

Din acest proiect rezultă, că organizațiunea autonomiei, ce se estinde asupra afacerilor bisericesci, școlare și fundamentale cu caracter luman, se ia în vedere pentru toți catolicii din Ungaria; rezultă mai departe, că tendința este de a amesteca și pe Românii uniți într-o oală cu Ungurii romano-catolici. Această se poate vedea deosebit din capitolele, unde se face amintire și de membrii greco-catolici preoțesci și laici, cari sunt puși în vedere, ca reprezentanți în adunarea regnicolară a catolicilor. Aici arhierii români greco-uniți sunt înșirați după episcopii catolici. Asemenea se stabilește numărul membrilor laici ai congresului catolic, cuprindând și diecesele bisericei române unite.

Istoria se repetă. Ađi, cum vedem, se reînnoșe încercarea din Martie 1871 de-a atenta la viața bisericei române unite, cu aceea deosebite numai, că de astă dată nu se mai vorbește de „organismul autonomiei bisericei catolice de ritul grec și latin din Ungaria”, ci numai de „organizațiunea autonomiei catolicilor din Ungaria”.

Ba mai mult. Pe când în proiectul de față se dice categoric, că organizațiunea autonomiei acesteia nu se estinde și asupra autonomiei staturilor romano-catolice ale diecesii Ardealului — decât numai cu privire la acele afaceri, cari se consideră ca comune — despre provincia autonomă metropolitană greco-unită de Alba-Iulia nu se face amintire cu nici un cuvânt la „dispozițiunile generale”, dăr la capitulul III, unde e vorba de compunerea „adunării regnicolare a catolicilor”, *archidiaecesa*

română unită de Alba-Iulia se pune într-o categorie cu *archidiaecesa romano-catolică dela Kalocsa.*

Prin observările de mai sus am voit să semnalăm numai în general tendința, ce o urmărește și de astă dată acest proiect al comisiei congresului romano-catolicilor față cu greco-uniții și în deosebi față cu biserică română unită.

Nu vom să intrăm ađi în nici un amănunt, și ne mărginim a reaminti, că încă în toamna anului trecut congresul romano-catolicilor a ales o comisiune de 25 membri cu însărcinarea de-a pregăti proiectul privitor la organizațiunea autonomiei. Această comisiune a ales apoi o comisiune mai restrinsă, compusă numai din nouă membri, care a lucrat proiectul de organizațiune și l'a și terminat în toamna anului acestuia.

Comisiunea restrinsă și-a pregătit elaboratul pe baza proiectului ce i-l'a prezentat raportorul său. Acest proiect l'au publicat foile maghiare. El, firesce, a fost revizuit de către comitetul de nouă, dăr credem, că cu toate modificările, ce se vor fi introdus, el ne poate da, cel puțin în liniamentele cele mai principale, icăna adevărată a propunerilor de organizațiune, ce le va înainta comisiunea de 25 congresului din acestiune.

Suntem dăr în drept a privi în proiectul publicat al raportului adevărată expresiune a intențiilor și planurilor, ce sunt depuse în elaboratul amintitei comisii. E clar, că aceste tendințe și planuri nu țintesc la nimic mai puțin, decât la fuzionarea bisericei române unite în organismul bisericei catolice ungurești.

Acesta era de prevădut, și ne mirăm numai, că s'au aflat naivi, cari au sperat, că de astă dată romano-catolicii vor lăsa din horă pe Românii uniți.

Unii vor să scie, că majoritatea episcopilor catolici este cu desăvârșire contrară proiectului de organi-

sare al comisiei de nouă și că-l privește de neacceptabil. Episcopii adecă n'ar vré să tolereze asupra lor un președinte laic; mai departe n'ar vré să încredințeze inspecțiunea superiără a învățământului și laicilor și, în fine, n'ar fi mulțumiți cu dispozițiunile privitoare la administrațiunea averilor bisericesci.

Póte fi ca elaboratul comisiei să întâmpine opozițiunea hotărâtă a majorității episcopilor, póte fi, ca el să cadă chiar cu totul, dăr rămâne constatat, chiar și din lucrarea raportului, ce o publică ađi diarele ungurești, că nici după 25 de ani și nici după hotărâta protestare a clerului și poporului român unit, din vara trecută, și nici după abținerea arhierilor provinciei metropolitane de Alba-Iulia dela ori ce participare la lucrările congresului romano-catolicilor, aceștia nu vor să scie de drepturile bisericei autonome române.

Aceștia ar trebui să deschidă ochii tuturor, cari se legănau încă în iluziunea, că Metropoliei române de Alba-Iulia i-se va lăsa un cerc deosebit de activitate al autonomiei sale propriie, cel puțin analog autonomiei, de care se bucură romano-catolicii din Ardeal.

În cele din urmă însă, ce-i împórtă pe Românii uniți proiectele de organizațiune ale comisiei congresului romano-catolici?

Romano-catolicii își pot face statut cum vor voi, dăr noi ținem, că de Românii uniți nu pot dispune nici într'un cas, pe câtă vreme aceștia nu se vor lăsa de bună voia să li-se taie artera vieții lor bisericesci naționale.

Sașii și guvernul. Din Sibiu li-se comunică foilor ungurești, că acolo s'au intrunit diarele aceste cam la 300 bărbați de încredere dintre Sașii opoziționali într-o conferență. După discușiunile asupra situațiunii politice, au decis, ca deputații sași, cari au iscalit proiectul lui Tisza să se retragă subscrierile, să ia poziție în contra

proiectului și să repășescă din partida liberală. Resoluțiunea acosta li-se va comunica deputaților sași printr'o deputațiune.

D-l Sturdza asupra situațiunii.

În ședința dela 1 Decembrie v. a camerei române, s'a început desbaterea asupra Adresei de răspuns la discursul tronului.

Cu această ocaziune d-l ministru-președinte Sturdza, după cetirea proiectului de adresă, ceru cel dintâi cuvântul, dicând, că vrea să dea lămuriri asupra situațiunii. Vorbirea d-lui Sturdza, ascultată cu multă atențiune de cameră, căci toți voiau să scie, care va fi atitudinea d-sale după ruptura tractărilor de împăcare dintre grupurile liberale, o lăsăm să urmeze în estras:

D-nul *prim-ministru Dim. Sturdza* spune, că ia cuvântul la începutul desbaterei spre a lămuri situația. Stăm înaintea a două fapte: că am intrat în a patra sesiune, și aniversarea de 50 de ani a renascerii României. Am intrat într'o epocă de stabilitate, datorită înțelepciunii națiunii.

Aniversările cele mari au semnificare deosebită și sunt un act de recunoștință față de acei, care au conlucrat la epocile cele mari. În anul 1848 s'au născut toate faptele, care au adus progresele de ađi și au întărit existența noastră națională. Aniversarea acosta e dăr foarte importantă.

Cine compară timpurile de atunci cu cele de ađi, nu póte contesta, că s'a făcut un progres imens. Nici o țără din Europa n'a făcut un asemenea progres într'un timp așa de scurt. Acei, cari au fost în capul mișcării de regenerare, au aparținut partidului național-liberal.

Doi monarhi puternici au venit acum să recunoșcă monarhia noastră, stabilită la 1866: Impărații Austriei și a Rusiei. E meritul bărbaților de stat, cari au făcut opera dela 1848, că am ajuns în această situație, și este meritul muncii date de partidele din țără. Printr'o unire strinsă și organizață, s'a ajuns la rezultatul acesta. Nu este nici un punct din cele realizate, care se nu fi fost enunțat la 1848, și mai sunt alte puncte enunțate, care au nevoie de realizare.

FOILETONUL „GAZ. TRANS”.

Scrisori din Italia.

Nenumitei prietino.

Raffael și contimpuranii.

(Urmare).

Concertul cel admirabil al colorilor, pe care l'am întâlnit la Raffael, îl duce la perfecție *Antonio Allegri da Correggio* (1494?—1534). Pânzele lui sunt tot deuna senine, tot-deuna o desfătare a ochiului. Ele trebuie vădute însă sub sticlă, colorile acelea vii și îmbătătoare trebuie să capete luciul sticlei. „Fuga în Egipt”, „Madona cu copilul” din Florența, cari par nise picturii pe porțelan, „Io și Iuppiter”, „Leda cu lebăda” din Berlin, în cari a creat cele două femei îmbătate de plăcere senzuală, ca și cari nu s'au mai pictat de atunci și alte pânze ale sale, i-au câștigat un loc strălucitor între cei mai mari pictori ai lumii. În Bacchantă lui Annibale Carracci (1560—

1609) poți recunoșce ușor pe Io a lui Correggio, dăr câtă deosebite între ele!? Ceea-ce n'a putut și nu va pute nimeni, n'a fost în stare nici Carracci să facă: a intruni colorile într'o armonie atât de fermecătoare. Correggio a ajuns culmea, un singur pas mai departe și admirabilul să prefaca în urit.

Cu totul diferit de Correggio e *Iac. Tintoretto Robusti*, născut în anul morții lui Leonardo (1519—1594).

În Milano am vădut cea dintâi pânză a lui (Familia sfântă cu cadavru lui Christos) și mi-a bătut atât de mult la ochi, încât l'am căutat mereu. Și l'am găsit în orice muzeu, căci el a produs așa de mult, de nu poți înțelege, când a avut vreme să lucreze atâta. El și cu fiul său a zugrăvit în „sala del Maggior Consiglio” al palatului ducal din Veneția cel mai mare tablou de uleu existent (22 m. lungime și 15½ m. înălțime) „Paradisul” cu cele câte-va sute de figuri omenesce.

Tintoretto are o deosebită predilecție

pentru colorile spălăcite, puțin vii, și tendința asta o duce până la manierism. Pe el cred, că îl imităz astăđi într'u cât-va pictorul Greiner în ilustrarea Infernului lui Dante. Dăr nu sunt numai colorile, cari îți bat la ochi în chipurile lui Tintoretto, ci multilateralitatea activității lui, grupările și invențiunea cea cutezată, executarea cea unică, de care trebuie să te minunezi, când cugeți cu ce iuteță a trebuit să lucreze mulțimea aceea de tablouri.

Ași mai avé să-ți scriu multe, să-ți vorbesc de mulți pictori însemnați. Dăr mi-e frică, că n'am să mai ajung la sfârșit și că și așa am devenit pre obositor. Când despre un Sarto, Correggio și Tintoretto am spus așa puțin, n'are să te mire, că pictori ca pe *Paolo Veronese Caliari* (1528—1588), care a împodobit palatul ducal din Veneția cu multe tablouri de totă frumșetea și care a sėvrișit un chip ca „Christos în casa lui Levi” (în Academia din Veneția), de abia-l amintesc, ér cu alții nici măcar atâta nu fac.

Veacul XV și XVI au născut în Italia

atâți pictori mari, încât decât ai aduna pe toți pictorii de atunci încóce din totă lumea, abia a-i pute să i pui alături cu aceeaștia. Pe când unii au murit bătrâni de tot (Veronese 60 ani, Leonardo aproape de 70, Tintoretto aproape de 80, Michelangelo de 90 și Tizian de 100 de ani), alții ca Correggio, Raffael, Basaiti s'au stins în flórea virstei, ér talente, cari din tinerețe promiteau atât de mult, precum a fost *Carletto di Verona* („Adam”, „Familia sfântă”, „Înălțarea Maicii Domnului” etc.) a fost de-abia de 24 de ani, când l'a răpit mórtea. Cine scie, ce opuri mari ar fi mai sėvrișit el, judecând după un început atât de strălucit?

Pe când prin întâia jumătate a vécuii noastre erau atât de mult admirați Raffael și contimpuranii, pe când portretisti renumiți ca Angelica Kaufmann în fond nu erau portretisti pentru același motiv, pentru care nu e nici Raffael portretist, ađi admirăm mai mult pe prerafaeliți, ne place mai mult ornamentica, naturalismul și simbolismul unui Bothicelli, Donatello

Înainte de 1848 nu existau în țară partide. Numai de atunci s'au început a se încheia. Statul e mai presus de partide; partidele sunt în serviciul Statului. Între partide și Stat nu poate fi coesiență, ci între partide și coterii. Coteriile sunt caste moderne, care reprezintă interese personale. Partidele sunt basate pe condițiuni, care sunt rezultatul muncii totalității, derivate din și nevoile născuțele statului.

Dér și partidele, ca să existe, trebuie să fie organizate. Numai organizarea lor le asigură progresul. Partidul liberal a putut face multe, fiind organizat și având să se preocupe numai de interesele patriei. Partidele organizate trebuie să fie unite și disciplinate. Munca lor trebuie să fie constantă. Cu cât partidele istorice vor lucra mai conștient și mai organizate, cu atât vor face mai mari servicii patriei.

Parlamentul acesta a eșit la 1895 din alegeri libere. Parlamentul de azi e același ca la 1895, și ar fi a sdruncina mersul normal al lucrurilor decât majoritățile s'ar pleca în fața minorităților. În ideile țării nu s'a schimbat nimic, căci alegerile comunale au fost un triumf tot pentru partidul național-liberal. Mai este încă un fapt: că o fracțiune din partidul liberal, care nu mai merge cu majoritatea, s'a abținut dela alegerile comunale și a lucrat cu conservatorii. De pildă la Ploescu...

D-l Dobrescu-Prahova: Nu e adevărat!

D-l Dim. Sturdza: Și mai este un fapt, că tinerimea generoasă...

Voci: Socialiștii! (Sgomot).

D-l Dim. Sturdza... că tinerimea generoasă a mers cu noi și am triumfat! (Aplause. Ilaritate.)

Decă liberalii nu luptau cu forțele încordate la alegerile comunale, conservatorii ar fi avut succesul ce am obținut noi în 1894. Partidul liberal, adecă simburile partidului liberal, a trebuit să lupte față de conservatorii.

Concluzia este că lupta dintre liberali și conservatori e naturală, dér lupta din sinul partidelor nu este normală și duce la desorganizare.

S'a vorbit în timpurile din urmă între liberali de stabilirea unui triumvirat, în care mi-se făcuse și mie onoarea de a me pune. Va să dăcă mă puse și pe mine în fruntea triumviratului, pe mine pe care voiau să me gonască din fruntea partidului. (Aplause.)

Nu stau în capul guvernului și a partidului de voia mea, ci din încrederea Regelui și a țării. Cât timp nu mi-se va ridica această încredere, voi socoti că este o deserțiune (aplaus) ori-ce șovăire. Voi merge înainte cu conștiința liniștită și am curajul pentru că am conștiința și conștiința împăcată. Voi sta aici cât Dumnezeu imi va da putere de muncă și voi săvî încredere majorităților.

D-l Dobrescu-Prahova A avut'o și d-l Aurelian (Ilaritate).

D-l Dim. Sturdza: Acestă legislatură trebuie să o sfârșim însă în bine. Să se cri-

etc. Singur Michelangelo are influință asupra unor pictori moderni ca Klinger și în parte Böcklin, admiratori ai trupului bărbătesc, și cu puțin simț pentru moliciunea fină a liniilor corpului femeesc. Mai ales Klinger, mai mult ca individualitate, imi sémănă cu Michelangelo. Böcklin, stăpânul colorării, imi aduce de multe ori aminte de Correggio. Direcția lui Raffael, pôte la Papperitz s'o mai aflăm, ér un Gabriel Max, care sémănă mult cu Andrea del Sarto, idealisator ca și el, e puțin gustat... dór de cetitorii dela „Gartenlaube“ și „Über Land und Meer“, unde apar fotografii de-ale tablourilor lui.

Dér acesta e numai un val al modei, care stăpănește pe moderni și — vorba lui Eminescu: „ce e val, ca valul trece!“

Raffael și contimpuranii vor rămâne pururi cât va exista o artă, alături cu artiștii anticității, cel mai bogat și mai curat izvor al frumosului.

(Va urma).

tice, dér să încheiam această sesiune în mod demn. Noi liberalii suntem dator să dăm un exemplu, din recunoștință pentru bărbății dela 1848 și pentru înțeleptul nostru Rege. Trebuie să ne facem demni de încrederea țării și a Europei, care ne socotese că un element de ordine și progres (Aplause).

Criza ungară.

Cestiunea prezidiului camerei a ajuns încât va în stadiul rezolvării. Mult s'a vorbit în privința acestă, că contele Stefan Tisza este candidatul guvernului în locul lui Szilagy. Candidatura acestă a făcut sânge nespus de rău în tabăra opoziției, care prevestea înainte o luptă și mai înverșunată în contra guvernului. În urma acestă Tisza Pista a renunțat la candidatura sa și partida liberală a guvernului va candida acum pe ministrul de interne Desideriu Perczel. Se dăcă Perczel va fi ales președinte al camerei, portofoliul internelor îl va lua ministrul președinte Banffy. În contra candidaturii lui Perczel opoziția este decisă a lupta tot cu atăta hotărâre.

Manifestul partidei populare. Partida populară s'a întrunit la 11 l. c. în conferință, din care a adresat un manifest către alegătorii săi, în care arată stările triste din Ungaria pricinuite de domnia partidei liberale, care a corupt moravurile și a dărimat ori-ce autoritate. Manifestul provacă pe alegătorii, ca ei cu mijloace legale să dea ajutor partidei în opera de salvare a constituției. Un mare pericol amenință tronul și viitorul națiunii maghiare. Prin curajul bărbătesc însă și cu ajutorul lui Dumneșeu, pericolul va pute fi evitat. De aceea manifestul îndemna pe aderenții partidei să fie cu încredere în deputații lor.

„Kölnische Zeitung“ despre criza ungară. Marele diar german „Kölnische Zeitung“ scrie un articol interesant despre stările critice din Ungaria. Etă ce dăcă fôia germană: „Atitudinea lui Banffy este ne mai pomenită într'un stat civilizat... Partida lui o formeză între alții cam 200 de deputați, cari au fost aleși de guvern în cercurile pasive ale naționalităților și sunt funcționarii concediați provisor, seu ômenii, pe cari existența îi silesce a ține cu guvernul. Aceștia au imputernicit pe baronul Banffy să suspende constituția ungară, pentru-ca în contra voinții țării întregi, să pôtă sta la putere. Acestă înșemnă cu alte cuvinte, că baronul Banffy este decis, ca cu ajutorul mijloacelor, ce i-le dă puterea câștigată în urma politicii pasive a naționalităților nemaghiare, să calce în picioare drepturile constituționale ale poporului...“

Pactul în Austria. O telegramă din Viena anunță, că deore-ce guvernul contelui Thun consideră imposibil desbaterea parlamentară a provisorului pentru pact, va introduce acest provisoriu cu ajutorul ș. 14 deja în timpul vacanțelor de Crăciun.

Dreptul bisericii și al gimnasiului român din Brașov.

(Din Senatul român.)

D-l Titu Maiorescu continuând: Nu am găsit aci în arhivă bugetul pe anul 1861, dér se dovedese, că s'a înscris, căci am, tot din scriptele răposatului meu tată, o adresă, o adresă către el dela 30 Martie 1861 din anul următor, iscălită de „Eforii școlilor române răsărite din Brașov“, și anume: Ion Popasu, protopop, unchiul meu, mai pe urmă Episcop la Caransebeș, acela care a fost ales Metropolit la morțea lui Șaguna, dér nu a fost confirmat de guvernul ungar, tot-odată acela, care a stărunit mai mult pentru edificarea gimnasiului român; mai sunt iscăliți Damian Datcu, Șerban Popovici Baroian, Nicolae Voinescu și I. G. Ioan.

Etă ce dăcă adresa:

„Prea onoratului domn Ioan Maiorescu, Directorul Eforiei Instrucțiunii Publice, București.

„Prea onorate Domnule. Din adresa înaltului minister al cultelor și instrucțiunii

„nei publice al Țării românești, adato 15 Martie 1861, Nr. 3388, pe care avurăți bunătatea a ni-o comunica prin onorata d-vostre adresă adato 17 Martie 1861, Nr. 139, vădărăm cu o rară mângâiere sufletească, că înalta Cameră legislativă a primitului României, mișcată de simț național, bine-voi a vota pentru susținerea gimnasiului alipit bisericii Sf. Nicolae din Brașov subvențiunea anuală de 15,750 lei, după cursul monedelor din Țera românească.

„Prea onorate Domnule. Din hârtiile „prea Onorat Domniei Vostre, ce avurăți bunătate a ni-le comunica, ne-am convins pe deplin, că D-vostre n'ați cruțat nici o ostenelă și ați întrebuintat toate mediile posibile întru sprijinirea școlii noastre, ce se legăna pe marginele căderii, spre înălțurarea acelei rușini ne mai auțite, ce cu căderea ei ar fi trebuit să sufere întreaga „noastră națiune“ etc. etc.

Așa cugetau ômenii aceștia și simțiau acolo la 1861 asupra pericolului ce amenința existența școlilor române din Brașov; la 61, când nu era încă dualismul austro maghiar stabilit, la 61 pe vremea încă a guvernului centralizator, cum se dăcea în Austria, unde Transilvania era mare principat deosebit, recunoscut între grupările acelui stat, înconfundat în Ungaria, atunci când națiunea română și limba română ca atari erau pari passu recunoscute, ca națiune și ca limbă în poliglotă Austria, când la ministerul justiției din Viena era anume un birou pentru legiferarea în limba română, chiar pe atunci, când era lupta mai îmblânțită în contra Sașilor și în contra Ungurilor, seu mai bine era o concurență de cultură: chiar pe atunci era considerată o slăbire a școlilor române, ca o rușine națională. Și vedeți, că acei ômeni nu sciau cum să mulțumască acelora, cari le veniau în ajutor!

Așa s'a urmat atunci dela început și așa s'a urmat și după ce s'a făcut în România unirea de fapt la 1862 în Ianuarie.

În primul buget colectiv, care s'a făcut pentru vechea Moldovă și vechea Țară românească împreunate, aceea subvenție tot așa este trecută. Vă presint aici bugetul pe 1863, când era ministrul de culte generalul Tell; găsiți la cap. 9, art. 6, sumele adunate dela cele două țări: „Subvențiune anuală la biserica Sf. Nicolae din Brașov (lei vechi) 36,400“. În bugetul pe 1865, când era ministrul de culte d-l N. Cretzulescu, vedeți asemenea la cap. XVII, Nr. 6 „Subvențiune anuală gimnasiului și bisericii Sf. Nicolae din Brașov 36,400“.

După venirea principelui Carol, primul buget de sub El, pe anul 1867, când era ministrul de culte Ioan Strat, găsiți la capitolul VIII, art. 540, aceeași cifră de 36,400 lei, ca „subvențiune a gimnasiului și Bisericii Sf. Nicolae din Brașov“.

Acum, d-lor, la 1867, se făcuse în imperiul vecin așa numitul dualism; deja în Februarie 1867 se și numise primul-minister deosebit în Ungaria sub contele Andrassy, ér pe la sfârșitul lui 1868 se promulgaseră definitiv toate actele de stat relative la acest dualism, cu înglobarea Transilvaniei întregi în Ungaria.

Tocmai în acest an 1868, fie din simțământul că de acum înainte școlile vor ave un rol și mai însemnat în susținerea legală a intereselor legitime ale naționalităților în noul Regat ungar, fie din trebuințele crescânde ale gimnasiului român din Brașov, Biserica Sf. Nicolae revine din nou cu cererea unei mai bune evaluări a drepturilor, ce le avea de mai înainte în România; firesce, după cum vă spuneam, provocarea la proprietățile vechi din Țările românești se făcea prietinesce, și nici unul din miniștri de pe atunci, cari aveau să se ocupe de această cestiune, nu tăgăduia acest drept al Bisericii.

Și astfel pe vremea aceea, vedeți de odată — era la guvern un minister liberal (pană acum miniștri ce vi i am citat erau conservatori), — era ministrul generalului Nicolae Golescu, cu Ioan Brătianu la finanțe, ér la culte cu Dimitrie Gusti, scusați, decât vă amintesc că la justiție și ad interim la interne era d-l Anton Arion — tocmai atunci, la 1868 vine ministrul cultelor Gusti și face să se voteze (se votează în unanimitate și fără discuție) următoarea lege:

„Se acordă Eforiei Școlilor centrale române din Brașov subvențiune anuală de lei noi (se promulgase în Aprilie 1868) legea care înlocuia lei vechi cu franci) 23,500. Acestă cifră se va trece în bugetul ministerului instrucțiunii publice și al cultelor“

Legea e promulgată în „Monitorul Oficial“ Nr. 165 dela 20 Iulie 1868.

De acum înainte vedeți în bugetele noastre, și mai întâi în cel alcătuit pe

anul 1869 de însuși răposatul Dimitrie Gusti, această alocațiune fixată, trecută cu mențiunea expresă „lege specială“, ér nu ca o cifră variabilă, care se pôtă înscrie sau șterge la fă-care votare de buget.

Am aici un exemplar oficial al acestui buget pe 1869 și vă arăt la pag. 6, art. XXVII: „subvențiune idem școlilor române din Brașov, după legea specială.... 23,500“.

D lor, așa cum s'a votat legea la 1868 fără discuțiune, în unanimitate, evident că nici nu a fost vre-un studiu juridic, vre-o transacțiune desbătută de amândouă părțile, vre-o preocupare anume, decât școlă, decât biserica, decât drept vechi, seu nu: subvențiunea acestă, care înainte se trecea numai în buget într'o cifră mai mică sub rubrica „Biserica și școlă“, este acum urcată *ex aequo et bono* la îndoit, la cifra de 2,000 galbeni, sub titlu: „subvențiune.“

Firesce, subvențiunea s'a numit, dér era întemiată pe o obligațiune. Noi nici nu avem alt termen bugetar, fă că ar fi fost o grație, fă că era un drept. Noi nu cunoșcem în buget alt termen, d. e. redevenanță.

Ast-fel alocațiunea de 23,500 lei noi continuă ca mențiunea expresă de lege specială a fi trecută în fă-care buget al țării.

În anul 1871, sub-ministrul conservator Lascar Catargiu, ministru de culte este generalul Tell, vedeți aici în exemplarul oficial al bugetului la pag. 10 art. 34: „idem școlilor române din Brașov, după legea specială 23,500“. Dér mai găsiți tot aici, la art. 53 al aceluiași buget, o nouă sporire a alocațiunii bugetare: „idem gimnasiului și Bisericii Sf. Nicolae din Brașov 13,481.“

(Va urma)

Administrarea fondurilor scolastice ale foștilor grănițeri din Regimentul român I.

— Comit. Făgărașului, 1898.

(S) Comitetul administrativ al acestor fonduri a conchemat adunarea generală — care pe baza statutului din 1-a Martie 1870 — are de a-se întruni din 3 în 3 ani, — pe 22 Faur 1899 în Sibiu.

Acestă adunare — cea dintâi după morțea neuitatului președinte Br. Urs, — va fi mai șgomotôsă, de cum s'ar păre la moment. Acestă din mai multe cause esențiale, și anume:

a) Adunarea generală din 28 Faur 1893 nu se scie din ce motive a verificat, ca deputați, și anumiți membri negrănițeri, cari de atunci încôce în toate adunările următoare au fost realeși și verificați.

Prin această procedură necoretă s'au călcat ș-ii 4 și 8 din statute, cari descriu apriat dreptul de proprietate și de alegere al foștilor grănițeri.

b) Tot în adunarea din 1893 s'a decis, ca cvota companiilor de odinioră Nr. 11 și Nr. 8 să se împartă între comunele ținstore de astfel companii, și adecă la compania a 11, 4 comune, și la a 8-a 6 comune. Prin această procedură sinistră s'a nimicit principiul ș-lui 37 din statute, și s'a rupt baza înțeleptă, prin care s'au format și susținut școlile principale ale foștilor companii, cu forțe bun succes, în timp de peste 25 ani.

Sămênța destrugătoare, ce s'a aruncat prin această procedură aduce acuma fructele cele rele pentru toate școlile principale amestecate cu negrănițeri, din cauză: că luând pildă dela a 11 și a 8-a companie, toate comunele își cer cu tot dreptul partea lor din cvota comună pentru salarizarea învățătorilor din comunele respective.

c) Școlile foste grănițeresci, devenite în 1895 în totă forma ca școlile comunale, se află de present în cea mai mare incurcătură, fiind că unele din aceste școlle au trei specii de învățători: unul plătit dela stat, altul din fondul școlar comun, și al 3-lea dela comuna politică. Aceste școlle nici că mai au scaun școlastic legal, fiindcă scaunele școlastice alese — nescind de care parte să se țină — au demisionat, și de facto aceste școlle se conduc prin un curator denumit prin comisiunea administrativă comitatensă.

Devisa inspectorilor reg. de școlle față cu școlile grănițeresci, devenite ca școlle comunale, este: *la banii lor nu ne*

amestecăm, la edificiile lor nu ne amestecăm, avem însă noi conducerea învățământului în școală și disciplina asupra învățătorilor. Deci în aceste împrejurări comitetul administrator al fondurilor scolastice a devenit simplu un perceptorat, care are de a primi interesele anuale după obligațiile fondului, și a-le împărți după poruncă.

d) Deoarece aceste calamități — venite asupra școlilor foste grănițeresc — nu se mai pot cura, până când va suna odată clopotul dreptății, datorita adunării generale va fi de a alege comitetul administrator al fondurilor din bărbați conștienți, cari în sensul §. 34 lit. b. va administra fondul, cel ou marș jertfe și abnegațiune câștigat prin foștii grănițeri în timpurile cele mai grele, și va îngriji totodată de bunăstarea edificiilor școlare, cari încep a deveni în stare defectuosă

e) Altă cestiune de mare importanță, ce așteptă rezolvarea urgentă prin adunarea generală viitoare, este evidența familiilor grănițeresc conșcrise în anul 1847 prin fostele companii înainte de desființare.

Acastă cestiune s'a desbătut și în adunarea generală din anul 1890, în prezența comisariatului reg., fostul comite suprem în Sibiiu, răpusatul conte Andreas Bethlen.

Motivul dezbaterii a fost: că în comunele, în cari familiile foste grănițeresc sunt în mare minoritate față de familiile negrănițere, acestea din urmă mai ales prin căsătorii își aplică conumele familiei grănițere răposate pe cale ilegală etc. și cu timpul vor trece ca proprietari. Conscrierile din urmă la fostele companii din anul 1847 — au trecut la desființarea regimentului în anul 1851, în arhivele statului, de unde se pot rechira.

Reuniuni ori conferențe?

Din districtul Sibiiului, 14 Dec. n. 1898.

Domnule Redactor! Astă-vară, pe baza statutului organic al bisericii gr. or. române din Transilvania și Ungaria și pe baza unui conclud special al sinodului arhidieceșan, Consistoriul din Sibiiu luase dispoziții prin circulariul său din 2 Iulie 1898, Nr. 4066, scol., ca în locul reuniunilor inv. să se țină conferențe învățătoresc în 30 August 1898 și zilele următoare.

Pe baza acestui act, legal în totă forma, s'au și ținut conferențele inv. c'un succes strălucit, ce face onore școlii române, resp. corpului nostru învățătoresc.

Acum însă ce vedem?

Astăzi am primit o convocare tipărită și subscrisă de biroul comitetului central al Reuniunii învățătorilor gr. or. români din districtul Sibiiului, anume d-nii Dr. D. P. Bărcian și A. Galea, prin care membrii reuniunii se convocă la adunarea generală pe zilele 5 și 6 Decembrie st. v. a. c. în Sibiiu. Convocarea însă și o comuncie onoratei Redacțiunii pentru a se încredința despre adevăr.

În fruntea convocării se dice, că Ven. Consistoriul a luat la cunoștință convocarea adunării acesteia, ér la sfârșitul ei se adauge următorul avertisment: „Învățătorii, cari sunt împedecați a participa la adunarea generală, să aducă împedecarea lor de cu bună vreme la cunoștința presiidiului, căci la dincontră se vor considera ca absentând fără cauză binecuvântată“.

Pe ce cuvânt această admoniare, când învățătorii au fost odată obligați a-și implini datoria pentru anul curent prin circulariul din 2 Iulie a. c. Nr. 4066 scol.?

Pe ce cuvânt o nouă sarcină în povara epitropiilor noastre parohiale de a mai prevedea odată în același scop pe învățătorii lor cu diurnă și paușal de călătorie, în care privință au satisfăcut odată datorinței lor în acest an, după modestele mijloce, de cari dispun???

Dér se ne lămurim puțin în interesul cauzei.

În fruntea circulariului dat de Ven. Consistoriul pentru ținerea conferențelor inv. în 30 August a. c., s'a publicat între semnele citării concludul sinodal luat în acest obiect, anume: „Că pe viitor, aban-

donând sistemul cu reuniunile învățătoresc, să rămână (Consistoriul) pe lângă conferențele învățătoresc prevădute în statutul organic“.

Mai explicit nu se putea. Adeocă pentru viitor se abandonează sistemul reuniunilor și se inaugurează sistemul conferențelor, prevădute în statutul organic. Acestea pentru cuvântul, că guvernul interdișese funcțiunea reuniunilor fără statute aprobate de el. Ér aprobarea, ca toate aprobările guvernelor ungare din timpul mai nou, implica în sine o mulțime de jertfe în contul școlii române și a dezvoltării libere. Ce era mai natural de făcut déră, decât e vorba să nu te îmbuldești în mod ignobil la dragostea dușmanului, decât să rămâi pe lângă legea ta fundamentală, care îți prevede lipsele cu înțelepciune și corăspunțător timpului, ceea-ce factorul cel mai competent — sinodul arhidieceșan — a și dispus!

Ei, dér „îndulcirea“ faimășă cu guvernul Banffy are și aici o mică codiță, când la șanjarea nenorocitei inclinări de a funcționa în reuniune după placul lui Banffy vedem înrolat și pe d-l Dr. D. P. Bărcian, prieten (presupun numai de principii) al d-lui E. Brote, cunoscutul satelit al d-lui Sturdză.

Cu aceștia — în situația schimbată — ușor ne putem lămurii, dér cum ne vom esplica lucrul cu Consistoriul din Sibiiu? În acest punct uimiți trebuie să atragem atenția celor competenți. Inconșcuența consistoriului și lipsa de respect din partea sa față de concludul sinodului, este mai mult decât evidentă. Și regretabil e, că tocmai în cestiie de școală se dovedește atât de grabnic, că nu avem cap!

Cine altul își dărimă déră auctoritatea și influința cuviinciosă, decât nu însuși Consistoriul? Au dără e permis a crede, că învățătorii noștri nu vor sci judeca astfel de inconșcuențe și încălcări a legilor noastre fundamentale și a disciplinei?? A trecut timpul să fiă șocotii învățătorii noștri drept păpuși de viflemuri! A trecut timpul să fiă nesocotite puterile istovite ale epitropiilor noastre parohiale, în hatirul îngâmfării netrebnice.

Învățătorii noștri, conduși de serioșitatea chemării lor, vor sci ce e de făcut în fața noului viflem, ce inconșcuența superficială le pune la cale. Vor sci să nu abuzeze de raportul lor intim față de epitropiile parohiale, până când Dumneșeu și factorul competent va însenina situația confusiei generale, lipsind capul adevărat și prevădător al bisericii noastre.

Un învățător.

SCIRILE ZILEI.

— 8 (15) Decembrie.

Pentru magharisarea firmelor comerciale. Deoarece există mai multe firme comerciale intabulate cu nume germane, ministrul unguresc de comerț a cerut dela colegul său, ministrul de finance, ca să reducă taxele de intabulare pentru acei comercianți, cari ar voi să maghariseze firmele. În locul taxei de 10 fl., se va plăti numai o competență de timbru de 36 cr. de colă. — Toate favorurile pentru reneșțări și de caracter. Acesta e la noi astăzi principiul fundamental de stat!

Cunună. Dumineca viitoare, în 6 (18) Decembrie, la orele 11 a. m., se va celebra în biserica S-lui Nicolae din loc cununia d-lui doctor în drept Nicolae A. Popovici, cu d-ra Marietta Ilasievici, amabila fiică a d-lui profesor Ipolit Ilasievici. — Uram toate fericirile tinerei părechii!

Oraș cu trei limbi oficiose. În Vêrșet s'a întâmpat zilele trecute un lucru foarte bun din punct de vedere al egalei îndreptățiri a limbilor. În adunarea estra-ordinară municipală, ținută sub presiidiul fișpanului Pálffy, s'a adus hotărârea, ca toate actele și rezoluțiunile să fie redactate de aici înainte în trei limbi: nemșesce, sêrbesce și unguresce.

Episcopul Mailath în pericol. Din Clușiu se anunță, că episcopul Mailath a

fost amenințat zilele trecute de un mare pericol, pe calea ferată către Clușiu, unde se dusesse a presida la consiliul statului catolic. Un vagon de cl. III, care era legat de cupeul în care se afla Mailath, s'a aprins, și flăcările începură a aprinde și cupeul episcopului. Pericolul era cu atât mai mare, că nu se pută folosi frânarul. Abia târșiu conducătorul locomotivei a observat primejdia, pe care a delăturat'o la timp.

Oficieri ruși în România. Mai mulți oficiali ruși din regimentul al cărui comandant onorific este Regele Carol, sunt așteptați în Bucuresci. Ei vor intra în România prin Ungheni și se vor prezenta Regelui.

Jidan ucigaș. Un cas revoltător s'a întâmpat la 5 Dec. n. în comuna Ivanka. Mai mulți ferieri de țărani umblară în acea zi (Sf. Nicolae la catolici), conform unui străvechi obicei, dela casă la casă, dărind cu dulcețuri pe micii copii. În drum trecură pe dinaintea casei arendașului jidan Khon Jakab, asupra căruia își permisă nisece glume. Jidanul se infuriă atât de mult, încât scose un revolver și pușcă asupra grupului de feciori. Un glonț nimeri pe unul dintre feciori, care căzî mort. Poporul infuriat de fapta criminală voi să năvălească asupra casei jidanului, însă primarul și notarul interveniră. În contra jidanului s'a pornit cercetare penală.

Bere și zahar timbrate. Dela începutul anului viitor nu vor fi timbrate numai conturile, chitanțele, plenipotențele, contractele și alte documente, ci și butoieșle de bere și lășile cu sticle de bere, pe cum și căpășinile de zahar. Cinstiții dela stăpânirea din Peșta au împrumutat aceștia dela Statele Unite ale Americii, unde contribuțiile pentru băuturi spirtuoșe de mult se încassează în timbre.

Desertorii honveđi. Se scrie, că din incidentul jubileului de 50 de ani de domnire ai Maj. Sale monarhului, s'a dat amnestie soldaților desertori, atât dela armata comună, cât și celor dela honveđime. După cum se scrie din Vaș, săptămâna trecută au fost liberați din areștul militar de-acolo 35 de areștanți, desertori dela honveđime. Fiind-că honveđimea nu are un areș separat pentru-cei osândiți la robie mai îndelungată, de aceea soldații honveđi sunt internați în areștul din Vaș. Toți cei grațiați au scăpat cu 4—5 ani mai curând din închisore, dér timpul de serviciu obligat militar nu li-l'au ertat, și astfel din areșt au fost transportați direct la trupele, la cari aparțineau.

Calixto Garcia, renumitul șef al rescușlaților cubani, a murit zilele trecute în aprindere de plămâni. Garcia s'a făcut înșemnat deja la 1868, când poporațiunea Cubei începî să-și manifeste nemulțămirea față de domnia spaniolă. El în fruntea unei cete de rescușlați, începî a face supărări regimului spaniol, care îl ținî areștat timp de 3 ani. După încheierea păcii cu rescușlații, Garcia fugi în America, unde s'a ocupat cu organizarea unei legiuni de revoluționari în contra Spaniolilor. În fruntea unei mici cete el debarcă în Cuba și desfășură drapelul libertății. Însă peste câte-va săptămâni fî prins din nou și deportat în Spania. Aici făcî pe funcționarul timp de 15 ani la o bancă, și într'o zi fugi éra-și la Cuba. De atunci și până la isbușnirea ré-boiului ispano-american, Garcia făcî mereu pregătiri de réșcolă. Visul însă nu și l'a văđut implinit decât după isbușnirea acestui réșboi, în decursul căruia a luptat eroicesce în contra Spaniolilor și alături de Americani.

Direcțiunea tramwayului Brașov-Satulung. Ni-se împărșesece, că direcția și administrația tramwayului cu vapor Brașov-Satulung, a fost încredințată dela 1 Decembrie a. c. d-lui Levay.

Avis. Oficiul forestieral din Brașov face cunoscut, că Sâmbătă în 17 l. c. se va începe în curtea clădirei magistratului (strada porții Nr. 63) vânđarea de pomișori de Crăciun. Prețul e 12 cr. de metru.

Mulțămită publică.

Șimleul Silvaniei, 12 Dec. n. 1898.

Subsemnatul, nefînd în pozițiune a mulțami decsebit tuturor binevoitorilor și amicilor, cari — din incidental aniversării de 25 ani a modestei mele activități în ambitul vicariatului Silvaniei, — séu în persună au participat la serbarea zilei de 8 Decembrie, séu din depărtare m'au întâmpinat cu adresarea felicitărilor cordiale — asigurându-i, că din florile nevesceđivere ale simțemintelor tuturor cuprinse într'o cunună împletită cu lacrimile de mulțămită și recunosciță isvorite din adăncul inimei mele, am înfrumșetă fruntea sântei noastre biserici gr. cat. și a națiunii române brăzdată de furtunele seclilor — îi rog pe toți și toate, binevoescă a primi în acest loc, unde se îmbrășișează simțemintele, cugetele, lacrimile de condolență și bucurie și suspinurile tuturor confrăilor și surorilor de aceeași religie și națiune — adănoa-mi mulțămită și recunosciță.

Tot-odată le promit, ca recompensă pentru nobleța inimei iubitoare, din care mi-au făcut parte, că și în viitor, până mă va înghiiți recele mormânt, stăua conducătoare a activității mele modeste va fi între toate împrejurările: iubirea bisericii și națiunii mele și a patriei comune.

Alimpiu Barboloviciu,
vic. for. gr. cat. al Silvaniei.

ULTIME SCIRI.

Londra, 14 Decembrie. După-ce presa francesă a tălmăcit pasagiul privitor la Anglia din vorbirea secretarului de stat german Bülow așa, că Germania ar fi respins amiciția oferită de Englesi, — diarul „Times“ declară, că Anglia este pe deplin mulțămită cu discursul d-lui de Bülow și cu comentariile, ce le au făcut la acest discurs foile germane.

DIVERSE.

Firmele cărciumelor. Un scriitor din vécul al 16-lea dice despre firmele cărciumelor: „Să nu cređi, că în cărciuma pe a căreia firmă este desemnat câte un lup, leu, urs séu alte fiare răpitoare, s'ar afla asemenea dobitoce; îndată ce intri, poți vedé, ce se află înăuntru. Sunt însă cele mai nesărate glume, când cine-va sub o firmă serișșă și modestă, își ascunde cea mai mare nemodestie a sa. Unii așiszez câte-un ânger și decât intri înăuntru, nu aflî, decât un drac vielén și înșălător, care țî-ar goli punga până în fund. La „Lebeda“ aflî câte un corp negru, care ađi te alimenteză réu și îți promite, că mâne va fi mai bun, ér mâne nu se mai gândesce la ceea ce a đis ađi; ôspele însă se nu-și uite a și deschide punga. La „Miel“ aflî un lup, care forțe bucuos ar înghii pe ôspe cu cal cu tot. La „Sore“ aflî o fierbințelă atât de mare, încât ôspele stă se se topescă cu tot ce are în buzunar.

Literatură.

„Pinea Viteazul“, tradițiunii, legende și schițe istorice, de Ioan Pop-Reteșganul. Acesta, pe cât șcim, e cea mai completă scriere despre eroul Pinea. În ea se cuprind forțe interesante tradițiunii și istorisirii din toate părțile, pe unde a umblat Pinea. Se află de vânđare la tipografia „A. Muresianu“ în Brașov și la autorul în Reteag (Retteg). Prețul 20 cr. (cu posta 23 cr.).

Cultura Plantelor. Din prețiosul „Manual de agricultură rațională“ al d-lui George Maior, profesor la școla centrală de agricultură dela Ferăștrău, în Bucuresci, a apărut în Tipografia „A. Muresianu“ din Brașov, partea II. Fitotechnia séu cultura specială a plantelor. Acest volum se estinde pe 611 pagine, format mare și conține în text 202 figuri. Cuprinsul e foarte bogat, arătând cu de-amăruntul soiul, modul de cultură, bóbele și vindecarea lor etc. pentru fiă care plantă, precum cerealele (tot felul de bucate, ca grâu, seară, orz, ovés. orez, meiu, cucuruz, hrișcă, etc.); apoi mazere,

linte, mazărice, rapiță, mac, șofran hemeit, in, cânepă, tutun, cartofi, tot felul de sfeclă hrân, curechiu și alte multe. Apoi diferitele plante de nutreț, ca lucernă, trifoiu, mohor, cucuruzul verde de nutreț, diferite compozițiuni pentru fânețe și pășuni artificiale etc. Alt capitol tractează despre cultura fânețelor, altul irigațiunii, altul despre pășuni etc.

Pentru fiă-care econom, această carte e de cea mai mare trebuință, putându-i servi ca cea mai bună călăuz în toți ramii economiei sale. Asemenea scrierilor n'am avut până acum în limba română. Tote gazetele noastre, toate reuniunile economice, toți bărbații noștri luminați și pricepuți în ale economiei, au salutată cu multă bucurie aparițiunea acestei prețioase cărți, care face onoare literaturii noastre, putând sta față cu cele mai de frunte scrieri de acest fel ale celor mai culte popoare din Europa.

Tuturor economilor români, cari do resc să facă o înaintare în purtarea economiei lor, le recomandăm deci să-și procure această prețioasă carte. Prețul volumului II este 4 fl. (trimis cu posta recomandat 4 fl. 25 cr.) Pentru România 10 lei, plus porto.

Din partea întâi Agronomia, care tractează despre cultivarea pământului: aratul, semănatul, gunoitul etc. etc., de asemenea se mai pot căpăta esemplare cu prețul de 2 fl. 50 cr. (plus porto recomandat 25 cr.). Pentru ambele tomuri de-odată procurate este a se plăti porto 40 cr.

Se poate procura dela Tipografia "V" Mureșianu" din Brașov.

Cursul pieței Brașov.

Din 15 Decembrie 1898.

Table with 4 columns: Item name, Buy price (Cump.), Sell price (Vând.), and Difference. Items include Banenota rom., Argint român., Napoleond'or., Galbeni.

Table with 4 columns: Item name, Buy price (Cump.), Sell price (Vând.), and Difference. Items include Ruble Rusescoi, Mărci germane, Lire turoescoi, Seris. fonc. Albina.

A esit de sub tipar, și se pôte procura

CĂLINDARUL PLUGARULUI

dela Tipografia A. Mureșianu din Brașov, Prețul à 25 cr. (cu posta 30 cr.)

(Vândătorii primesc rabatul cuvenit.)

Noul călindar, întocmit anume pentru trebuințele poporului nostru — înafară de partea calenderistică, cu târgurile, semnele timpului, diferite povețe economice pentru fiă-care lună și alte multe, — cuprinde încă un bogat material cu articuli prețioși din sfera plugăritului, grădinăritului, a economiei de vite, a economiei casnice etc.;

Cursul la bursa din Viena.

Din 14 Decembrie 1898.

Table with 2 columns: Item name and Price. Items include Renta ung. de aur, Renta de corone ung., Impr. căil. fer. ung. in aur, etc.

Table with 2 columns: Item name and Price. Items include Renta de aur austr., Losuri din 1860., Acții de-ale Băncei austro-ungară, etc.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil: Gregoriu Vlaier.

Advertisement for 'Estract de mere cu zahar' by Thies, Seidel & Teutsch. Includes text: 'Mult mai bun decât lecvarul.', 'per Kilo 30 cr.', 'la cumpărare de cel puțin 5 Kilo oferă pe cât va fi disponibil.', 'Prima fabrică ardelenescă cu vapor de Cchocoladă și Candite.', 'Brașov.' and 'Inlocuesce Compotul.'

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1898.

Large railway schedule table with multiple columns for train types (Tren de pers., Tren accel., Tren mixt, etc.), destinations (Viena, Brașov, Sibiu, etc.), and times. Includes sub-sections for various lines like 'Căminu - Luduș - Bistrița', 'Cucerdea - Oșorhei - Regh.-săseșc.', etc.

Nota: Orele însemnate în stânga stațiilor sunt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai negre însemnă orele de noapte. — Semnul ← arată cu capul direcția, încâtrău merge trenul.